

مکتبہ علمیہ اسلامیہ

۱۸ نجی سنہ

سنہ ۱۴۱۶

جزء، عدد : ۷۸

گریدك احوال عمومیه و تاریخیه سی

{ مابعد عن جزؤ ۷۷ }

— ۲۱ —

معارف

گریدده ایکی صنف اهلینك مکتبلی آری آری اولوب، مختلط مکتب یوقدر.
مکتب اسلامیه ایچون بر نظامنامه مخصوص موجود اولدینی کبی مکتب
خرستیانیه ایچون دخی آری بر نظامنامه وارددر .

هر ایکی جماعته علم مکتبلی اعدادیه و رشديه و صبیان اعتباریله اوچ درجه
اولوب بۇ مکتبلیك اداره سی لوا و قضا و ناحیه مرکز لرنده اسلام و خرستیان اهالی
طرفدن آری آری اوله رق انتخاب اولنان هیأت معارفه محول بولمشدر .

بۇ مکتبلیك باشلوجه وارداتی هر سنه ولایت بودجه سندن ترقیم اوله گلان
تخصیصاتدن بشقه اسلام مکتبلی ایچون حاصلات وقفیه نك فضلہ سندن و خرستیان
مکتبلی ایچون ده مناسترلره مربوط املاك حاصلاتنك فضلہ سندن و سائر برطاقم
واردات جزیه دن عبارتدر .

بر منوال محرر ولایت بودجه سنه درج اولنان معارف تخصیصاتی ایکی جماعت
بینده ثلث و ثلثان اساسی اوزرینه تقسیم اولنور؛ یعنی ثلثی جماعت اسلامیه و ثلثانی
جماعت خرستیانییه ویریلور . تخصیصات مذکورہ نك مقداری دخی ابدای
امردہ بش یوز بیك غروشدن عبارت ایکن مؤخرأ بر بحیق ملیون غروشه ابلاغ
ایدلش و صکره دن یالکڑ طقوز یوز بیك غروشه قدر تنزیل ایدلشدر .

بیك ایکوز طقسان ایکی سنه سنه قدر گریدده یوز الی قدر اسلام مکتبلی

موجود اقله رق بونلره دوام ایدن طلبه ۴۶۰۰ و خرسثیان مکتبیلری دخی یوز
آلتمش قدر اولوب بونلره دوام ایدن طلبه ۶۸۰۰ نفر راده سنده ایکن آندن سکره
معارفک اتشصارینه هر ایکی جماعت طرفندن ده زیاده همت و غیرت اقله رق
۱۸۸۱ سنه میلادیه سنده اجرا اولنان تحریرده هر ایکی جماعتدن اون اوچ بیك
طقوز یوز اوتوز طقوز نفر طلبه و یدی بیك درت یوز اللی بر نفر طالبات
حیقمشدرکه . مجموع مقصدار یگر می بر بیك بش یوز آلتمش ایکی نفر دن
عبارت بولمیش ایدی . بوندن درت بش سنه اول تنظیم و اعلان قلنان بر جدول
موجبجه جماعت اسلامیه مخصوص بر اعدادیه و اون بر رشديه و یوز یتش بر
صبيان زکور مکتبیلری موجود اقله رق بونلره دوام ایدن طلبه آتی بیك اوچ یوز
اون درت و معلملر دخی ایکی یوز یگر می درت نفر دن و برده ۳ رشديه و ۴۳
اوچ صبيان اناث مکتبیلری دخی بولنوب بونلره دوام ایدن طالبات بیك اوچ یوز
اللی یدی و معلملر دخی یتش ایکی نفر دن عبارت بولمیشدر .

کذلک جدول مذکور موجبجه جماعت خرسثیانیه مخصوص بر اعدادیه و اوچ
نیم اعدادیه و یدی رشديه و ایکی یوز اللی طقوز صبيان مکتبیلری موجود اقله رق
بونلره دوام ایدن طلبه اون بر بیك سکر یوز قرق سکر و معلملر دخی درت یوز
یگر می یدی نفر دن عبارت بولمیشدر .

اکثر کویلرده خرسثیان زکور و اناث چوجقلری بر مکتبه دوام ایستکلرندن
گریده یالکز اوچ اناث رشديه و بش اناث صبيان خرسثیان مکتبیلری بولنوب، بونلره
دوام ایدن طالبه آتی یوز آلتمش بر و معلملر اون بش نفر دن عبارت در .

۲۲

آثار عتیقه

گریده جزیره سنده هیکل و اوانی و مسکوکات گبی مختلف الانواع آثار عتیقه
هروقت بولمقده اولوب اومثللو آثار عتیقه بوندن اول قندیده تاسیس اولنان

فدر سماعت موزمسنك بر شعبه سى اولق اوزره طائمش اولان كؤچك بزموزده
وضع ايله حفظ اولمخده در .

مؤخر آايكى طاقم آثار عتيقه ميدانه چيقارلمشدركه، (آركه اولوي) ايله اشتغال
ايدنلرك موجب خيرتى اولمشدر. ازمنه قديمده مسارا اوووسسند غورتينا ديتلان
شهر موجود بولمى ايدى. الآن شهر مذكور خرابه لرنيك بولمى يره يقين
بر محله آي ده قا "Αγορί Δέξα" ناميله بر كوى موجود اوله رق اورالده بر صو
دكرمانى واردر. ۱۸۵۷ سنه ميلاديه سنده آتسه فرانسز دارالعلومى اعضاسندن
موسيو تهنون Thénon طرفدن ذكر اولنان دكرمانه كيدان صويك مجراسى آلتده .
بر طاقم يازيلرى حاوى بر طاش پارچه سى كشف اولنوب پارسه سوق وارسال اوله رق
لوور Louvre موزمسنه وضع اولمشدر. بو طاشك اوزرنده كي يازيلر دقتله
معاييه و تدقيق اولندقد حقوق ارشيهيه متعلق بعض احكام قانونيه دن عبارت اولدينى
اگلاشلمش ايسده آنى اتمام ايدمك ديكر طاشلر متصل تحرى اولمخده بولمى
ايدى. ۱۸۷۹ سنه ميلاديه سنده فرانسز موسيو اوسهليه Hausselier ينه يازيى حاوى
ديكر بر پارچه طاش بولمى ايسده بونك اولكى طاش اوزرنده محكوك يازيلر
تعلق و ارتباطى اولدينى گورلمشدر .

نهايت فلورانسه ده آثار عتيقه موزمسي نامنه نشر اولنان رساله موقوته اداره .
خانه سى طرفدن موسيو هالبر Halbherr و آتسه آلمان دارالعلومى اعضاسندن موسيو
ارنست فابريكيوس Ernest Fabricius صورت مخصوصده گريده اعزام اوله رق،
بونلرك محل مذكوره يگدن اجرا ايتدكلرى تحريات ائناسنده موسيو هالبرش
قطعه ده يازيلى طاشلر بولمى و موسيو فابريكيوس دى ينه محل مذكوره ده
عميق تحريات اجرا ايله يازيلى ديكر بر طاقم پارچه لرى ميدانه چيقارمشدر . هرايكى
بولدقلى طاشلرده محكوك اولان يازيلرك قوبياسنى آلوب اولجه ميدانه چيقاريلان
ديكر يازيلرله لى التدقيق يكدىگرينى اتمام ايتمكده اولديغى و يازيلرك معناسى تماميله
حل اولندقد مذكور غورتينا بلده سنجه وضع اولنان قوانين و نظامات احكامى
ايدوكى تحق ايتمشدر . احكام مذكوره نك اك مملرى اسيرلرك نه وجهله تربيه

ایدیله جککیرینه و جبراً فعل شنب ایلله زنا جرائمک متجاسرلری حقنده نه درلو معامله اولنه جفته و ازدواجک فسخندن صکره تولد ایدله جک اولاد حقنده نه یا بلق لازم کله جگنه و اسیرلرک اولادی حقنده نه معامله ایدیلله جگنه و اموال موروته نک صوت تقسیمله کیملره انتقال ایدله جگنه و اولاد طرفدن پدرلرندن و مادرلرندن منتقل اموالک ترهین و بیع و فروخت اولنه بیله جگنه و زوجین بیننده وقوع بولان هبه کیفیاتی حقنده نه بولده معامله اجرا ایدیلله جگنه دأر اقلوب اسیر اولانلر ایلله حر اولانلر بیننده ازدواج وقوعنده اولنه جق معاملاته و ساز بر جوق مهم خصوص صانه متفرع و متعلق اوله رق دیگر بر جوق احکام دخی وارددر. کشفیات مشروحه تاریخنجه کلاً مجهول بؤلنمش اولان خصوصیات مذکورنک برنجی دفعه اوله رق میدان حقیقمنسه مدار اقلمش اولدیغندن اهمیت فوق العاده بی حائز بولنمشدر .

ذکر اولنان یازیلرک معنای تفسیرات فیه سنی حاوی اقلق اوزره فلورانس دارالفنونى معلملرندن دومه نیقو قومپارتنی Domenico Comparetti طرفندن *Leggi antiche della citta di Gortyna* یعنی « غورتینا بلده سنک نظامات عتیقه سی » عنوانیله غایت مهم ایطالیانجه بر اثر نشر اقلنمش و مذکور یازیلرک صورتی دخی اثر مذکوره درج ایدلشددر . اثر مذکورک نشرندن صکره نظامات مذکوره حقنده السنه مختلفه دره بر جوق آثار مهمه موقع انتشاره وضع اولنمشدر . (۱)

بر منوال مشروح کشف اولنان آثار عتیقه نک دیگر طاقی ایذا طاغنده کان [Ἰδίων ὑπερβον] ایدیه یون آنرون، یعنی یوبیتر مغاره سی نامیله معروف اولان مغاره ایچنده کشف اولنمشدر . ۱۸۸۴ سنه میلادیه سنده آنویا قریه سی چوبانلرندن بریسی مذکور مغاره ده تصادف قیلندن اقلق اوزره بر قاچ پارچه آثار عتیقه بولوب قریه سنه کتورمشدر . قریه مذکوره اهالیسی بونلری گورنجه ایچلرندن بر جوغی ذکر اولنان مغاره یه گیدوب آثار عتیقه تحریاتنه تشبث ایتشاردر . قنیده ده کی موزه مدیری بوندن خبردار اولدقده کویلولرک تحریات واقعه سنی تداییر مناسبه ایلله منع

(۱) اثر مذکورک لسانخره ثقلنی صاحب مقاله دن عثمانیلق نامنه رجا ورجامرک قبولی حالنده مع الممنوتیه تمثیل و نشرینه وساطت ایلله جگزی وعد ایلرز . للطابع

ایشدیرمش و بر مدت صکره اسمی انفاً بیان اولئان موسیو هالبرك تحت اداره و نظارتنده اوله رق تحریات فیه اجرا اوله رق برنجدن و تیموردن و قیل دیشی ایله جامدن معمول غایت قیمتدار برچوق آثار عتیقه ایله برابر یازیلی طاشنردخی میدانه چیقارلمشدر . اشبو آثار عتیقه میاننده غایت صنعتکارانه اعمال ایدلمش طقوز قالقان موجود اوله رق برنجدن معمول اولان اشبو قالقانلرك اوزرلونده انسان و انواع حیوانات صورتلری محكوك بولنمشدر .

آثار عتیقه مذكوره حقنده مومی ایله هالب ایله موسیو پی اورسی [P. Orsi] طرفندن فوق العاده مهم ایستالیانجه بر اثر تألیف ونشر ایدلمش اولدینی گبی آثار . عتیقه مذكوره نك صورتلرنی حاوی اوله رق بیوك قطعده برقاچ لوحه دن مركب برآبوم دخی مومی ایله طرفندن ترتیب اوله رق، اثر مذكور ایله برابر طبع ونشر ایدلمشدر .

گریدك حوالی سارمسنده دخی درلو درلو مسكوكات و دیگر آثار عتیقه بولنقمده در .

اون بش سنه اول استیه قضا سنده زراعتدن بریمی ترلاسنی ذرع ایدركن بر دلك كورمش و اشبو دلكده براز حفریات بالا اجرا بیژانس آلتون مسكوكاتندن طقوز یوز پارچه نی حاوی بر كوپ بولوب چیقارمشدر . خاصه مشیری دولتو رؤف پاشا حضرتلرنك كرید والیكلری هنگامنده دخی آبقرون قضا سنده (آپترا) نام قدیم بلده نك خرابه لری آراسنده بولنمش اولان ایکی بیوك هیکل مشارایله حضرتلرنك همتلریله درسماده كوندریلوب موزه یه وضع ایله الان اقراده موجود بولنمشدر .

۲۳

گریدلیرك شعره میل طبعیلری

گریدلیر شعرى پك زیاده سوبقرلر . باخصوص اؤزؤن منظومه لری از برلمگه فوق العاده میل طبعیلری واردر .

(Ερωτόκριτος) نامیه معروف و مشهور اولان مفصل موزون حکایه بی تمامیه از برلیوب حفظ ایدنلر بولنئور . اشبو حکایه دن برقاچ مصرع از بردن بیلیانده پک آذر .

قرا اهالیسندن او قویوب یازمق بیلیان بر چوق اسلام و خرستیان گریده تکلم اولنان عادی روحده پک چوق شعرلر تنظیم ایدرلر . شعرلری دخی ایکی قسمدر . برنجی قسمی بر فکری تمامیه بیان ایدن ایکی مصراعدن عبارت بیتلردرکه بؤنلره مادیساذس (μαυτινός) دینلور . ایکنجی قسمی حسایاتی اظهار و بیان ایدر و یاخود بر وقعیهی حکایه ایدر بیتلردرکه بؤنلره طراغودیا (παργούδια) دینلور . بر چوق وقوعاتک اویله بیتلرله پک اوزون حکایه لری واردر .

بومثللو شعر و بیتلری حاوی بر مجموعه (Δομῆτα Κρητικός) عنوانی تحتنده اوله رق بوندن یرقاچ سنه اول آلمانیده لپسیغ شهرنده طبع و تمثیل ایدلمشدر . کذلک او قویوب یازمق بیلیانلر ایچنیده موزوناً افاده مرام ایدنلر دخی پک چوقدر .

اصحاب علوم طاقندن اولان اسلام و خرستیاندن دخی بر چوق شاعر چیقمشدر . مثلاً حانیله شفیق افندی مرحومک ترکیه بیتلرخی حاوی اولان دیوان و معلم انطونیادیسک روحده (Κρητικός) نامیه یادیقی بیتلر گریدجه مشهوردر .

[مابعدی نسخه نالیده] شورای دولت ملکیه داترهمی اعضاسندن

آندریا قوپای

